

1. Referentie

Referentie	de Winter, M. & Noom, M. (2001). Iemand die je gewoon als mens behandelt... Thuisloze jongeren over het verbeteren van de hulpverlening? Pedagogiek, 21, (4), 269-309.
Taal	Nederlands
ISBN	/
Publicatievorm	Tijdschriftartikel

2. Abstract

In dit artikel wordt een peer-research project beschreven, waarin thuisloze jongeren hun 'collega's' interviewen over de kwaliteit van de professionele hulpverlening. Op de interviews volgden discussierondes met jongeren, sociale werkers en beleidsmakers. Conflict en tegengestelde meningen zijn een inherent onderdeel van de weg naar verzelfstandiging, volgens zowel de jonge als de professionele participanten. Dit vaak pijnlijke proces kan alleen maar succesvol worden doorlopen in een sfeer van openheid, wederzijds vertrouwen en overleg. Dialoog op alle niveaus is nodig in het streven naar kwaliteitsverbetering in de zorg voor thuisloze jongeren.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Welzijn
Trefwoord(en)	dak- en thuislozen, hulpverlening, jongeren, participatie, peer-research

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Micha de Winter & Marc Noom Capaciteitsgroep Kinder- en Jeugdstudies Faculteit Sociale Wetenschappen Universiteit Utrecht Postbus 80.140 3508 TC Utrecht Nederland Tel: +3130/ 253 20 12 Fax: +3130/ 253 91 41 pedseccr@fss.uu.nl http://www.uu.nl/uupublish/onderwijs/opleidingen/pedagogiek/15701main.html

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Interviews: Hoe wordt de kwaliteit van de hulpverlening ervaren door thuisloze jongeren? Wat zijn de problemen in de verschillende leefgebieden ((1) materiële levensbehoeften, (2) gezondheid en sociale relatie en (3) contacten met politie en justitie) en hoe kan hulpverlening hierin ondersteunen? Wat is goed aan de hulpverlening? Wat zou er beter kunnen? Discussierondes: Hoe kunnen vraag en aanbod aan thuisloze jongeren beter op elkaar worden afgestemd? Hoe kan de samenwerking en afstemming van instellingen voor thuisloze jongeren worden verbeterd?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	Voor dit onderzoek werd gewerkt met de methoden van 'peerresearch', een interpretatieve onderzoeksmethode. Jeugdigen treden hierin op als mede-onderzoekers van problemen die zich binnen diezelfde groep voordoen. Kenmerkend is dat jongeren actief betrokken zijn bij verschillende fasen van het onderzoeksproces. 22 jongeren die werden bereikt via vier instellingen voor hulp aan zwerfjongeren, in Den Haag, Rotterdam en Amsterdam. Negentien interviewers bleven over. Deze werden kort getraind voor het afnemen van interviews. Een door de onderzoekers opgestelde vragenlijst werd aangevuld door de jonge medeonderzoekers. Tien leefgebieden werden onderscheiden (wonen, lichamelijke gezondheid, geestelijke gezondheid, contact met familie, contact met vrienden, opleiding, werk, inkomen, contact met politie/justitie, vrije tijd). Drie onderwerpen werden hieraan toegevoegd door de jongeren (gebruik van soft- en harddrugs, machtsmisbruik van hulpverleners en overgang tussen instellingen). De standaardvragenlijst werd mondeling afgenomen door de jongeren bij 190 bij 'collegazwerfjongeren'. Veertien interviewers namen deel aan de discussiebijeenkomsten. Hierin werd samen met volwassenen die beroepsmatig bij de problematiek zijn betrokken (hulpverleners en beleidsmakers) nagedacht over de oorzaken van de problemen zoals die uit de interviews naar voren waren gekomen en gediscussieerd over mogelijke oplossingen daarvan.
Onderzochte groep	De respondenten waren 478 meisjes en 143 jongens in de leeftijd van 14 tot en met 24 jaar. De gemiddelde leeftijd was 19.6 jaar. Van de jongeren had 42% een westerse achtergrond, 58% een niet-westerse achtergrond. De helft van de jongeren had minimaal een half jaar en maximaal anderhalf jaar geen vaste woonplek. Bijna evenveel jongeren hadden minimaal anderhalf jaar en maximaal vijf jaar geen vaste woonplek, en voor 5% van de jongeren was dit langer dan vijf jaar.
Bereik	Nationaal (Nederland)

7. Resultaten

Materiële levensbehoeften	De helft tot driekwart van de jongeren is tevreden over de inzet van de hulpverleners. Vooral praktische ondersteuning bij zaken waarmee ze het moeilijk hebben vinden ze prettig. De belangrijkste klacht is dat alles enorm lang duurt. Anderen vinden het ontbreken van hulp op dit vlak terecht, daar zij het niet als taak zien van de hulpverlening.
Gezondheid en sociale relaties	Een groot deel van de jongeren ervaart problemen op het terrein van de geestelijke gezondheid en vindt het positief dat de hulpverlening zich met dergelijke problemen bemoeit ook al blijken ze traag te zijn daarmee. De meningen over hulp bij herstel van familiecontacten zijn verdeeld. De meeste vinden wel dat ze zich niet hoeven te bemoeien met relaties met vrienden, dit zou ook zelden gebeuren. Ook bemoeienis met de vrije tijd stellen de meeste jongeren niet op prijs.
Contacten met politie en justitie	Een groot deel van de jongeren heeft de laatste tijd contact gehad met politie of justitie en zij hadden toen (effectievere) hulp verwacht, meer begrip en steun. De samenwerking tussen politie, justitie en instellingen zou moeten verbeteren.
Oplossingen	Terugkerende kenmerken van de oplossingsrichtingen op relatie-, instellings- en overheids- en beleidsniveau zijn communicatie op gelijkwaardige basis, een aanpak die plaatsvindt in een context van wederzijds vertrouwen en inspraak bij beslissingen van alle betrokkenen. Men wil een gezamenlijk gevoel van verantwoordelijkheid creëren.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Ja

10. Samenvatting

Recent verrichtten Micha de Winter mede onder leiding van Marc Noom van het Nederlandse Platform Zwerfjongeren onderzoek naar de belevingswereld van zwerfjongeren. Ze trainden twintig thuisloze jongeren uit verschillende steden en van verschillende culturele achtergronden om zelf hun lotgenoten te interviewen. In

totaal ondervroegen die jonge interviewers ongeveer tweehonderd jongeren over hun mening over de bestaande hulpverlening en over de problemen die zij tegenkomen in hun dagelijkse leven. Vervolgens kwamen de onderzoekers via brainstormsessies met de interviewers, hulpverleners en beleidsmakers tot uitvoerbare voorstellen. Zo brachten ze de grootste knelpunten in de hulpverlening in kaart en gaven ze aan welke zaken de zwerfjongeren het belangrijkste vinden om geregeld te worden.

De jongeren rapporteren gemengde gevoelens over de hulpverlening. Enerzijds vinden ze dat ze meer zelf zouden moeten doen, dat ze meer vrijheid nodig hebben, een zekere eigen ruimte, niet teveel bemoeienis, en zeker geen betutteling. Anderzijds willen ze bij deze eigen verantwoordelijkheid ondersteund worden: ze willen beter begeleid worden, niet het gevoel hebben dat ze aan hun lot overgelaten worden, en een aanpak die meer gebaseerd is op een gezamenlijke inspanning. Daarbij hebben de jongeren vrij uitgesproken ideeën over de domeinen waar de hulpverlening zich wel mee mag bemoeien, en de domeinen waarvoor dat niet gewenst is. Een belangrijke voorwaarde voor het vinden van een juiste balans tussen deze twee polen door de hulpverlener is een grote mate van flexibiliteit en pedagogisch inzicht. De kunst van het hulpverlenen is om samen met jongeren het juiste evenwicht te vinden tussen de mate van zelfstandigheid die mogelijk is, en de mate van ondersteuning die nodig is. Conflict en tegengestelde meningen zijn een inherent onderdeel van de weg naar verzelfstandiging. Dat vaak pijnlijke proces kan alleen maar succesvol worden doorlopen in een sfeer van openheid, wederzijds vertrouwen en overleg.